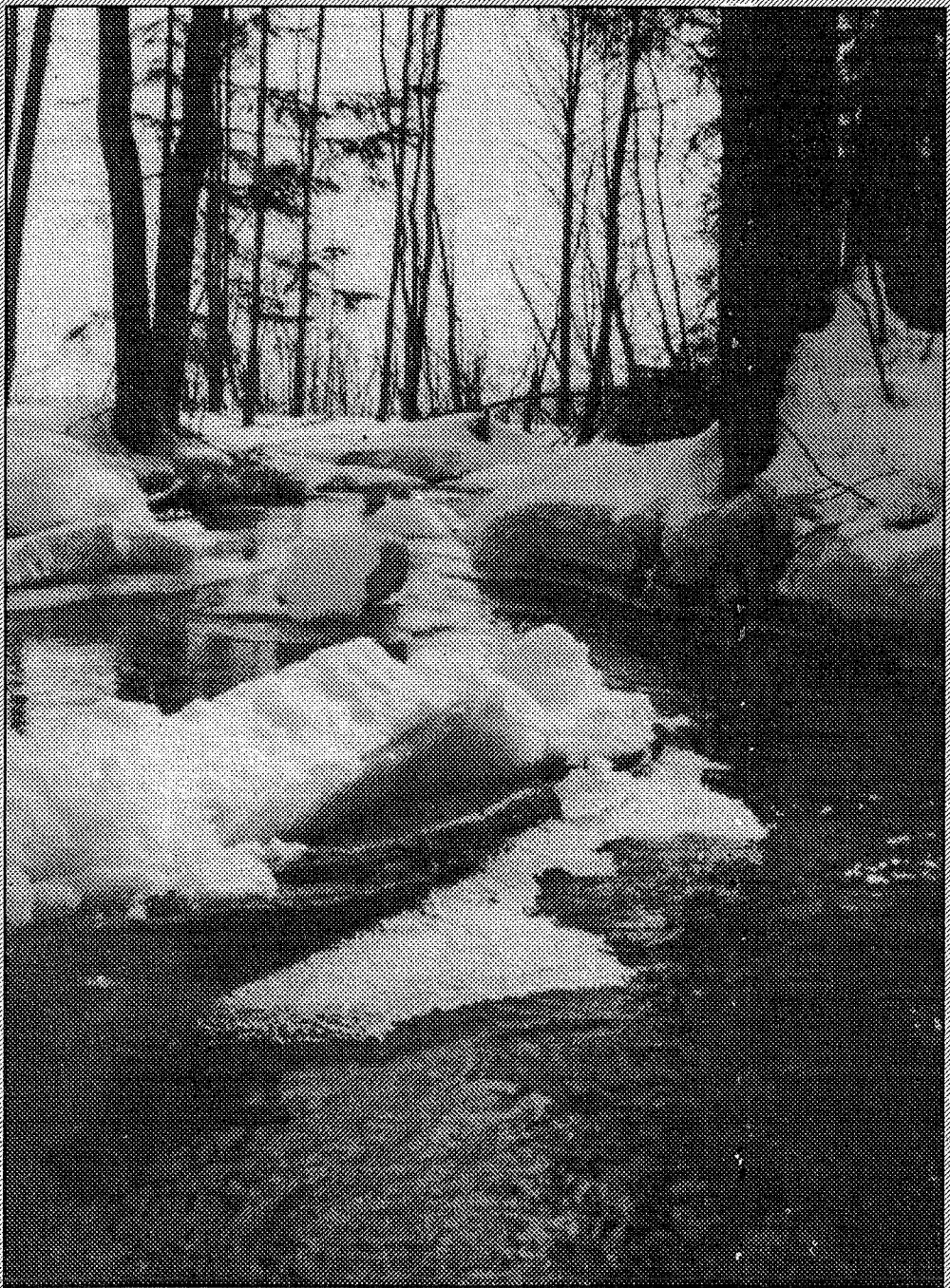

AUKŠTAITIJOS NACIONALINIO PARKO LEIDINYS

LADAKALNIS

1 (51)

1996 sausis-kovas

Šiame numeryje:

PAVASARINIAI KEISTUOLIAI * OPTIMISTO PASTABOS
*** DAR VIENA ŠVIESELĖ PARKE *** GERŲ ŠYPSENU NAMAI
*** KODĖL BERŽAS ŽINO ATEITĮ?..**

Turinys

1. *I. Čeponienė.* Ratus ruošiame žiemą
2. *B. Šablevičius.* Retieji paukščiai ANP
3. *A. Survilaitė.* Pavasariniai keistuoliai
4. **BROLIO PRANCIŠKAUS PASTOGĖJE**
Atsiverkite gériui
5. **VOLUNGĖ**
Kai ežys dar nebuvo ežys
Jaučiai
6. **TOKIA NUOMONĖ**
Optimisto pastabos
farsiklaite
7. *D. Savickaitė.* Kažkaip atvirkščiai
8. *D. Savickaitė.* Dar viena švieselė parke
9. *D. Savickaitė.* Gerų šypsenų namai
10. **ETNOGRAFIJA**
Pasakoja M. Brukštienė-Kriauciūnaitė
11. *A. Čeponis.* Mažasis didžiosios ANP eglės priešas
12. **TAI ĮDOMU**
Kodėl beržas žino ateitį?

Lieidėjas neatsako už autorių nuomonę

Ratus ruošiamė žiema...

Dar nespėjo žiema palikti Lietuvėlės, o žmonės jau susirūpino savo atostogomis. Pirmieji šiltesni spindulėliai priminė, kad vasara - atostogų metas, o geriausias poilsis yra gamtoje prie ežero, miške. Vėl pasipylė skambučiai į ANP Turizmo ir rekreacijos centrą. Visi nori sužinoti, kas gi pasikeitė čia nuo praėjusių metų, kokios čia kainos, ar galima, iš anksto susiplanavus, pailesti, o gal verčiau kur nors prie ežerų patraukti.

Šių metų sezonui, kaip ir pernai, ruošiamė 317 vietų turistams. Daugiausiai tai vasaros tipo nameliai, 2-3-viečiai kambariai, 36 vietas pagrindiniame korpuse. 10 vietų su visais patogumais. Sezonui ruošiamas, nors jau ir nenaudas, matės daug turistinių kelionių, inventorius. Dar žiemą buvo remontuojami irlkai. Jie dažnai nukenčia, ypač nepatyrusio, bet energija trykštančio jaunimo rankose. Remontuojamos valtys. Šiam sezonui jų bus paruošta beveik 100 vienetų. Vandens turizmas ypač populiarus. Parkė propaguojamas pažintinis turizmas, o vartimis galima praplaukti beveik visais didžiausiais parko ežerais iš jos net neišlįpant. Vandens ir autoturistams tvarkomos poiliavietės, keičiamos ir remontuojamos miško baldai. Šiaisiai metais turistų lauks 16 stovyklaviečių. Vienu stovyklavietė Juodakumpyne prie Dringio ežero panaikinta atlikus naują parko zonavimą. Ten dabar kraštovaizdžio draustinis. Keliaujantiems ežerais reikėtų į tai atkreipti dėmesį. Egzotikos mėgėjų lauks Ginučių malūnas. Čia yra 10 vietų, skirtų poilsiu. Yra sąlygos maisto gaminimui.

Šiaisiai metais manome turėti dar daugiau turistų, kadangi susidomėjimas nacionaliniais parkais vis didėja. Tai jautėsi ir "Vivatur" mugėje Vilniuje, kurioje dalyvavome kartu su Žemaitijos ir Dzūkijos nac. parkais ir Kurtuvėnų regioniniu parku.

Jei šiek tiek žvilgterėsim į praeitį, tai pernai tik turizmo ir rekreacijos centre išsėjosi 5,1 tūkst. turistų. Gausiausiai jų buvo birželio mėn. - 1,4 tūkst., liepos - 1,2 tūkst. turistų. Jau ir pernai turėjome pastovias grupes. Jose vienu metu buvo 100 vaikų. Labai daug šeimų iš Vilniaus, Kauno pabuvojo parke. Liepos mėn. savaigaliais būdavo dienų, kai neturėjome nė vienos laisvos vietas. Vien tik lankytavo bilietų išplatinta virš 8 tūkst..

Labai daug ekskursantų aplanko parką baigiantis mokslo metams. Būna dienų, kai užsakoma po 4 ekskursijas, o kiek jų keliauja savarankiškai, be ekskursijų vadovo! Šiaisiai metais nuo sezono pradžios manome ekskursantams paruošti dar vieną objektą - Ginučių malūną. Jei anksčiau į statinį žiūrėdavome tik iš išorės kaip į 19 a. technikos paminklą, tai dabar galima bus pažvelgti ir į vidų + muuziejinę dalį. Galima bus malūne susipažinti su visa vandens malūno įranga, sužinoti visą malimo darbo procesą. Aišku, turistų lauks ir kiti objektai: Ladakalnis, Senovinės bitininkystės muzejus, Palūšės architektūrinis ansamblis, tautodailininkų darbai, sanoviniai kaimai, įvairus kraštovaizdis, graži gamta, kurią reikia mokėti mylti.

I. ČEPONIENĖ

Retieji paukščiai Aukštaitijos nacionaliniame parke

Retųjų paukščių rūšys Lietuvoje nustatomos pagal jų sūtikimo dažnumą. Vieni retieji paukščiai surašyti į šalies Raudonąją knygą, kiti (nė kiek ne dažnesni), likę už šios knygos ribų dėl įvairių argumentų (pvz., per mažai turima duomenų). Idomu paskaičiuoti, kokie Lietuvoje reti paukščiai gyvena arba laikinai užskrenda į mūsų nacionalinį parką. Ši savotiška apskaita vertinga tuo, kad sužinome ANP paukščių turtingumą iki smulkmenų. Nepastebėjus retųjų rūšių, Parko ornitofaunos įvairovė sumažėtų nuo dabar įregistruotų 193 rūšių iki 159. Malonu, kad kai kurios Lietuvoje retosios rūšys Parke sutinkamos kasmet arba yra net po keletą porų, pvz., žalvarnis, žuvininkas, žvirblinė pelėda ir kt. Čia pateikiama anotuotas sąrašas tik tų paukščių, kurie Lietuvos mastu yra labai reti, bet neatsižvelgiant į Raudonąją knygą. Paukščių registracija vykdyma 1978-1995 m.

1. **Juodakakis naras.** Per migraciją pasirodo po keletą paukščių. Vasarą gyvena viename miško ežere (paslaptis!), sudaro porą. 1992 m. turėjo lizdą. Bet juuniklių neišaugino nei tuomet, nei kitą kartą dėl žmonių: jie, čia atsikrausto su valtimis, popmuzika, šūnimis ir vaikais. Lizardai žiūva.

2. **Raguotasis kargas.** Migracijos metu, 1981 08 17 d. Sekluočio ežere. Vienintelis atvejis.

3. **Gulbė giesmininkė.** Per migraciją matyto dvi 1991 03 24, Vaišniūnai, (ore), 1991 12 08 Lūšio ežere, šešios, 1995 10 21 virš Lūšių ežero, viena.

4. **Paprastoji berniklė.** Migracijos metu praskrenda kasmet, tačiau viena žasis stebėta Gilučio ežere 1995 04 04.

5. **Smailauodegė antis.** Viena antis 1978 m. vasaros galė, į rudenį pasirodavo Strigailiškio tvenkiniuose. Per migracijas: 1980 04 14 Sekluočio ežere ir 1991 04 04 Alksno ežere po vieną gaigala.

6. **Antis rudė.** Per migracijas stebėta tik 1978-1980 ir 1995 m. Žinoma, turėjo būti kasmet, tačiau visada pavienės ar mažomis grupelėmis. Niekada nepasiliuko perėti.

7. **Antis nuodėgulė.** Vienintelį kartą, 1989 11 23 stebėta viena antis Lūšių ežere. Tai tipiškas šiaurės jūrų paukštis. Jo atsiradimas atokiai nuo jūros gėluose vandenye yra itin retas reiškinys.

8. **Mažasis dansčiasnapis.** Migracijos metu pasirodo neužšalančiose ežerų protakose po vieną, po porelę arba mažomis grupėmis. Viena patelė 1980 09 21 laikėsi net Strigailiškio tvenkiniuose. Girininko A. Aškelėno teigimu, viena pora 1994 04 23 plaukiojo Švogenos upės apsemтame slėnyje.

9. **Vidutinis dansčiasnapis.** Per migracijas matomas ežeruose mažomis grupėmis. Perėti nelieka. Idomiausias atvejis buvo 1980 07 01. Ta vasaros dieną

vienas antis plaukiojo Gervėčių ežere.

10. **Javinė lingė.** Migracijų metu matyta 2 vietose: prie Mikalynės (1981, 1982) ir Meironių kaimų (1982).

11. **Pievinė lingė.** Stebėta tik 2 kartus 1980 05 11 Kuklių pelkėje ir 1992 05 02 Jonalaukyje. Jos čia neper, todėl stebina velyvos datos.

12. **Jūrinis erelis.** Migracijos metu stebėtas virš Žeimenos upės 1991-1992 m. 1995 03 20 du ereliai surasti žuvę ūkio

(Atkelta iš 3 psl.)
tvenkiniuose. Čia jie maitinosi apie 20 dienų.

13. Kilmusis erelis. Migracijų metu matytas 1979, 1982, 1992, 1993 m. Pirmais 3 atvejai - Ažvinčių giria. 1981 08 19 atsiitko nelauktas įvykis. Tądien su ornitologu V. Jusiu Ažvinčių girioje prie lizdo aptikome jau skrendantį plėšriojo paukščio jauniklį. Jo dydis ir spalvos višiskai atitinko tas, kurias turi kilniojo erelio jauniklis. (Liko tos dienos detalus stebėjimo aprašymas. Jis liudija, jog tai ne kitos erelio rūšies jauniklis.) Lizdo skersmuo po jauniklio išskridimo buvo 120 cm, t. y. per didelis ereliui rėksniui. Ši neeilinė informacija nebuvvo oficialiai paskelbta ir todėl nepatvirtinta. Trūko liudininkų ir drąsos apginti šį įvykį.

14. Raudonkojis sakalas. 1993 05 18 Palūšės kaime ant šaligatvio plytelių čia buvusi švedų ornitologų grupė pamatė vieną paukštę. Žmonės prisiartino prie jo per 50 m. Lietuvoje lizdas dar nėra rastas.

15. Startsakalis. "Nacionalinis" nacionalinio parko paukštis. Vienintelė Lietuvoje perinti pora rasta 1981 06 29 prie Meironių kaimo. Vėliau šiose apylinkėse perėjo 1982-84, 1987-88, 1990-91, 1993-94 m. Čia nenurodytais metais turėjo perėti kažkur tose pačiose apylinkėse, nes perėjimo metai rodė, čia gyvenant tą pačią sakalų porą.

1984 m. sakalai su jaunikliais stebėti prie Pakretuonės traukinijų stotelės (S. Paltanavičius).

16. Medžioklinis sakalas. 1995 12 20 vienas paukštis, kurį buvo užpuolę krankliai, pasirodė Miškininkų kaime, Minčios girių pakrašty. Už kelij dienų, gruodžio 27 d., galbūt tas pats paukštis skrai-

dė šalia tos pačios sodybos. Apie tai pranešė ANP medžioklės žinovas V. Danilevičius, medžioklinius sakalus ne kartą stebėjęs Tolimoje šiaurėje, Rusijoje.

17. Sakalas keleivis. 1980 04 05 vienas paukštis stebėtas virš Baluošo ežero, o 1986 03 20 - prie Kretnuono ežero.

18. Pelėsakalis. Perėjo 1 kartą Alksno ež. krante (lizdas rastas 1981 05 14). Migracijų metu stebėtas vos keletą kartų.

19. Putpelė. Po vieną patinėlį (tuoktuvinių balsai) buvo girdėta 1979 m. pievose prie Sekluočio ež. ir 1994 m. pievose prie Stripeikių kaimo.

20. Žaliakojis tulikas. Per rudens migracijas (vasarą) po 1-3 individus būdavo Strigailiškio tvenkiniuose (1978-79). 1981 08 10 čia stebėta 12 tulikų. 1991-92 m. rugpjūčio mėn. 2-3 paukščiai laikėsi pelkėje prie Sekluočio ežero.

21. Tamsusis tilvikas. Vienintelis karatas - 1978 07 04 Strigailiškyje vienas paukštis.

22. Gajdukas. Stebėti vasarą, neperintys paukščiai Strigailiškyje (1978-81), pelkėje prie Sekluočio ež. (1991m.). Po 2-5 paukščius.

23. Juodkrūtis bégikas. Vasarą ir rudenį (migrantai) pastebėti Strigailiškyje: 1978, 1981-82 m. po 2-7 individus.

24. Riestasnapis bégikas. Vienas paukštis 1978 07 15 Strigailiškyje.

25. Stulgys. Kūrinių pelkėje buvusi

tuokvietė, kurioje 1978 04 28 ir 05 05 stebėti 2-3 aktyvūs patinai, 1979 04 29 - 5 patinai. Lizdų neieškota. 3 stulgių tuoktuvinių balsai vėl girdėti 1994 05 20 ten pat.

26. Laplandinis griciukas. Migrantai, pasirodė Strigailiškio tvenkiniuose 1978 07 16 du, 1982 09 12 - vienas individas.

27. Smailiauodegis plėšikas. 1993 09 21 vienas paukštis prie Lūšių ežero.

28. Mažasis kiras. Gegužės mėn. Strigailiškio tvenkiniuose (1981, 4 paukščiai), Kūrinių pelkė (1994, 2), Sekluočio ež. (1995, 22). Iš čia juos išvijo gulbės patinas stebėtojų akivaizdoje.

29. Baltaskruostė žuvėdra. Po vieną individą Lūšių ir Sekluočio ežeruose 1994 05 20.

30. Didysis apuokas. 1977 m. Ažvinčių girioje rastos 1 paukščio liekanos. Po to buvo likęs tik vienas paukštis, kurio veiklos pėdsakus (išvamas, plunksnas) teko keletą kartų surinkti. Teritoriniai patino balsai buvo išgirsti 1982 04 07, 04 17, be to, 1983 04 04 naktimis ir auštant.

31. Balinė pelėda. Per migracijas po 1: 1978 04 12 ir 1979 04 29 Kūrinių pelkėje, 1982 10 28 prie Utencykščio ežero.

32. Žvirblinė pelėda. Pirmą kartą balsai išgirsti 1978 05 21 Ažvinčių girioje. Po to kasmet ten girdėjosi po 2-3 patinėlius, iš viso 20 vietų.

33. Uralinė pelėda. Balsai 1980 06 07 Ažvinčių girioje.

34. Šiaurės kikilis. 1978 m. Almajo ež. pakrantėje stebėta patelė su jaunikliais (J. Stašaitis). Visą birželį (1982) patinas gyveno vienoje vietoje Ažvinčių girioje. Gegužės mėn. patinų giesmelės girdėtos Ažvinčių girioje (1984, 1994), prie Sekluočio ež. (1992), Ginučių ąžuolyne (1994).

Vyr. mokslinis bendradarbis
B. ŠABLEVIČIUS

PAVASARINIAI KEISTUOLIAI

Pavasarį atgimstanti gamta neleidžia laiko veltui. Kasdieną vis labiau žalsvėjantis jos rūbas pasipuošia įvairiaspalviais žiedais. Dauguma iš jų džiugina mūsų akis tik kelis mėnesius, o vėliau išnyksta, tarsi niekada ir nebūtų buvę. Tokie trumpalaikiai pavasario palydovai yra vadinami efemerais ir efemeroidais (gr. k. ephemeros - trumpadienis). Šių augalų gyvenimas pasižymi dideliu skubotumu. Jie, greitai pavasari pražydę ir subrandine séklas, arba visiškai sunyksta (efemera), arba per trumpą laiką sukaupę atsargines maisto medžiagas svogūnuose, šakniastiebiuose, slepiasi po žeme, laukdami kito pavasario (efemeroidai). Nedidelė pažintis su keletu šių keistuolių leis mums geriau suprasti jų gyvenimą.

Vos tik spėja saulė nutirpdyti nuo molingų šlaitų snie-

(Atkelta iš 4 psl.)

ga, kai ten netrukus pasirodo maži geltoni žiedeliai. Tai pirmasis pavasarinis augalas - ankstyvasis šalpusnis (*Tussilago farfara*). Jeigu sakoma, kad kielė atskrenda išspardyti ledą, tai šalpusnis pražysta ištirpinti jų. Ant rausvo su žvyniškais lapeiliais stiebo sūpuojasi geltonas žiedynas. Jis panašus į mažą saulę, kuri tarsi tirpdo aplinkui esantį sniegą. Bet laikas bėga, sniegas tirpsta, o šalpusnis nužydi. Nulinės žiedynas netrukus pasipuošia balta pūkų galvute, kurioje subrėsta apie 300 sėklų. Pūstelėjus stipriam vėjui, sėklas pasklinda į visas šalis, ieškodamos savo vietos po saule. Neilgai trunka jų kelionė. Greitai jos sudygsta ir išaugina platius lapus, visai nepanašius į ankstyvuosius gležnus pirmatakus. Stebina įdomus šio augalo pasirinkimas: pirma žydėti, o vėliau augti.

Dirbamose žemėse ankstyvasis šalpusnis yra nepageidautina piktžolė. Augdamas jam patikusioje dirvoje, jis išaugina iki 30 cm pločio lapus ir stebia virus kitus apačioje esančius augalus. Tik prieš varpines žoles jiisai pralaimi kovą. Vešliai joms sužélus, per 4-6 metus augalas visiškai išnyksta. Todėl šalpusnis yra laukų, o ne pievų augalas. Tačiau liaudyje jis turi garbingą vaistinio augalo reputaciją. Pats augalo pavadinimas lotynų kalboje byloja apie naudingą jo paskirtį: *tussi* - kosulys; *ago* - išvaro, taigi - kosulų išvaranti žolė, turinti ir daugiau gydomųjų savybių. Be to, jis medingas augalas.

Pavasarinė ankstyvė (*Erophila verna*), iš graikų kalbos išvertus reikštų - mylanti pavasari (eros - pavasaris; philein - mylanti), ir tai tikra tiesa. Jau kovo

mėnesį smėlėtose pakelėse galiama rasti šio augalo lapų skrotele. Tačiau niekas jos nepastebi, kol ankstyvė neprāžydo. Tuomet pražydusių žiedų dūmelis ant laibo stiebelio atkreipia praeivio dėmesį. Mums šis smulkus, 2-5 cm aukščio vienmetis augalas - geriausias efemero pavyzdys. Pavasarinė ankstyvė birželio pradžioje baigia savo vegetaciją, palikdama dirvoje mažas rudas sėklytes.

Sausuose pušynuose ar pamis-

kėse balandžio pabaigoje pražysta vėjalandė šilagélė (*Pulsatilla patens*). Tai vienas dekoratyviausių pavasarinų augalų. Neaukšto stataus žiedstiebio viršunėje puikuojasi didelis šviesiai violetinis žiedas su geltonu iškiiliu viduréliu. Po žiedu yra viršutiniai labai ploni linijiški lapai, kurie pučiant vėjui plaikstosi į visas puses. Matyt, todėl pavadinta vėjalandė šilagélė. Visas augalas tankiai apaugęs švelniais sidabriškais plaukeiliais. Pažvelgus į jį matai nuostabų pastelinį spalvų derini, kuris pūstelėjus vėjui, atrodo, susilies su oru. Net nužydėjęs augalas nepraranda savo dekoratyvumo. Vietoj žiedyno susiformaves tankiai apauges šilkiš-

kais plaukeliais vaisius, taip pat nuostabiai atrodo. Žiedynstiebiui sunykus, išauga apatiniai lapai ilgais lapkočiais. Šilagélė - nuodingas augalas. Sultys, patekusios ant akių, burnos gleivinės ar jautresnės odos, gali sukelti uždegimą. Nors šilagélė labai dekoratyvus augalas, bet neverta jos skinti puokštėms. Būdama labai gležna, ji greitai nuvysta. Be to, ji yra išrašta į Lietuvos Raudonąjį knygą. Aukštaitijos nacionaliniame parke ji dažna, kitur (Žemaitija, Vidurio Lietuva) - reta arba visai neaptinka.

Mes retai ateiname į lapuočių mišką ankstyvą pavasari. Niūrūs ir belapai medžiai nedomina mūsų. Nors būtent šiuo metu, tokiamė miške, galima išvysti daug gražių ir įdomių augalų.

Štai žydi paprastas rūtenis (*Corydalis solidia*). Liaunas, 10-20 cm aukščio stiebelis su keiliais, į rūtos šakeles panašiais lapais. Stiebo viršunėje tankus, pailgū, netaisyklingos formos, alyvinės spalvos žiedų žiedynas. Žiedai turtingi nektaru ir skleidžia malonų kvapą, kuris vilioja vabzdžius. Šiltomis dienomis rūtenis labai greitai nužydi. Nukritusį žiedų vietoje atsiranda žali, į ankšteles panašūs, nedidelis vaisiai. Vėliau jie paruduojasi ir subrandina smulkias juodas sėklas, kurios čia pat išbarstomas. Rūtenis visą gyvenimą pasilieka vienoje vietoje, nes neturi nei šakniastiebio, nei šliaužiančių antžeminių stiebų, kurie galėtų plisti į šonus. Nauji augalai išauga tik iš sudygusių sėklų. Suprantama, praeina ne vieneri metai, kol iš sėklas išauga subrendęs augalas, galintis žydėti ir subrandinti vaisių. Kada medžiai ir krūmai pasipuošia jauna lapija, rūtenis pagelsta ir sudžiūsta. Vasarą jo visai nematyti, nes nieko nebūna likę, bet

(Nukelta iš 6 psl.)

(Atkelta iš 5 psl.)

augalas nežuvo. Jis paprasčiausiai po žeme. Atkasę rastume žirnio didumo gelsvą šakniagumbį. Jame yra sukauptos visos rūteniui reikalingos atsarginės maisto medžiagos. Šakniagumbio viršūnėje yra pumpuras, iš kurio kita pavasari išaugerasi žinomas jaunas stiebelis su alyviniais žiedais.

Paprastasis rūtenis yra dažnas visoje Lietuvoje, bet Aukštaitijos nacionaliniame parke žinoma tik viena didesnė augimvietė prie Tauragnų ežero.

Pavasariniški švitriešiai (*Ficaria verna*) - mažai kam žinomas purienos giminaitis. Dailiai nuaugetės drėgnų vietų augalėlis, turėjus nemažai keistenybių. Labai įdomios formos yra jo šakniagumbis. Jis sudaro ikuokštą suaugusios, gumbiškai sustorėjusios šaknys, tarsi miniatiūrinis jurgino šaknų modelis. Švitriešis yra nedidelis augalas, turintis kylantį stiebą, prie kurio prisivirtinta ilgakočiai, sultingi, apvalūs lapai. Lapų pažastyse susidaro specialūs (*adventiniai*) pumpurai, kurie, augalui apmisrus, išnešiojami vandens srovės, ir kitais metais iš jų išauga nauji augalai. Nemažiau įdomus yra švitriešio žiedas. Jis geltonas, su siauresniais nei purienos žiedlapiais. O jei pamégintume juos suskaičiuoti, tai tikrai nustebtume. Vienas žiedas turi šešis, kitas - aštuonis, trečias - net dvylikai žiedlapių. Vadinas, švitriešis neturi pastovaus, rūšiai būdingo žiedlapių skaičiaus. Nuždėjus augalui, ne visi jo žiedai subrandina séklas. Séklas subrėsta tik tuose žieduose, kurie augo saulėje ir buvo apdulkinti vabzdžiu.

Švitriešis, kaip ir visi védrynių šeimos augalai, yra nuo-

dingas. Nors iš jaunų augalo lapelių daromos salotos.

Pavasari, vaikštinėjant alkstyne, galima pamatyti patį paslaptingesiausią ir įdomiausią augalą - gegužinė žvynašaknę (*Lathrea squamaria*). Ji 10 mėnesių storais baltais mésingais šakniastiebiais stropiai raizgo po žeme įmantriausias ir fantastikiausias figūras, tarsi kurmis požeminius urvus. Niekas ir nežinotų apie tokio augalo egzistavimą, jei ji, besirūpindama savo palikuonimis, gegužės pradžioje neišlištų iš požeminės karalystės pažvelgti į dienos šviesą. Tuomet, prieblandoje skendinčiame miške, persmelktame pavasarine drégme bei pūvančiu lapų kvapu, galima išvysti, kaip iš juodos žemės gelmės kyšo balsvai-violetinės fantastinio gyvio letenos. Vaizdas pasirodys ne iš maloniausių, o jei staiga šaižiai suriks koks paukštis, - ir šiurpulis gali kūnu nubėgti. Bet nereikia išsigasti, tai tik mūsų fantazijos vaisius. Prięjė arčiau, pamatysime 10-30 cm aukščio keistą augalą - pražydusią žvynašaknę. Jos žiedynas - mésingas baltas stiebas su vienašale tamsiai raudonu ir violetiniu žiedų keke. Augalo žiedai turi nektaro, todėl noriai lankomi bičių ir kamanių. Žvynašaknei nuždėjus subrėsta vaisiai-déžutės, kuriose yra daug smulkių su mésinga ataugėle séklų. Šias ataugėles labai megsta skruzdėlės, kurios išplatina séklas.

Įdomišio augalo išvaizda sąlygoja neįprastas gyvenimo būdas. Gegužinė žvynašaknė - parazitas. Neturėdama žalios spalvos (*chrolofilo*), ji negali sintetinti organinių medžiagų, reikalingų gyvybei palaikyti, todėl matinasi augalo šeimininko saskaita. Juo dažniausiai tampa alknis, lazdynas ar ažuolas. Iš pailgėjusių gumbiškų šakniastiebių

išaugusios šaknys apraizgo medžio šaknis ir i jų vidų išiskverbę siurbtukai siurbia maistines sultis. Medžiui tokia kaimynystė didelės žalos nepadaro, bet žvynašaknei yra gyvybiškai svarbi. Net maža jo sėklytė be augalo šeimininko šaknies negali sudygti.

Žvynašaknė auga visoje respublikoje, bet negausiai, ji laikoma apyrete rūšimi. Aukštaitijos nacionaliniame parke šis įdomus ir dekoratyvinis augalas gausiausiai auga Ažviničių gироje.

Dar vienas daugiametis efemeroidas - paprastoji vištapienė (*Gegea lutea*). Anksti pavasari iš rudo, riešuto dydžio pavienio svogūno išlenda apie 1 cm pločio šviesiai žalias lapas. Netrukus pasirodo ir stiebas su skėtišku žiedynu viršūnėje. Vištapienės žiedai néra labai dekoratyvūs. Siauri geltoni žiedlapiai nekrenta į akis. Be to, ji labai jautriai reaguoja į šviesą ir apsiniaukusiomis dienomis būna susiskleidę. Gegužės viduryje vištapienė baigia nužydėti. Apvalioje vaisiaus déžutėje subrendusias séklas išplatina skruzdėlės, o pats augalas pagelsta ir nuvysta.

Vištapienė auga grupėmis, dažnai gausiai lapuočių miškuose, pamiškėse, krūmuose, bet yra gan reta Rytinėje Lietuvoje, kur néra gausu lapuotynų.

Štai ir susipažinome su keletu pavasarinių augalų. Didelis jų gyvenimo skubotumas néra paprastiausia užgaida. Tai labai tikslinges procesas, paaiškinantis efemerų gyvenimo būdą. Visi šie augalai yra šviesiamėgiai. Pavasari, kol medžiai ir krūmai be lapų, šviesos pakanka ir jie gali vystytis. Bet palaipsniui sužaliujanti lapija užgožia viską po savimi ir efemerų žiedų margumynas sunyksta.

A. SURVILAITĖ

BROLIO PRANCIŠKAUS PASTOGĖJE

Atsierekite gériui

Visam pasauliuž žinomas mąstytojas, tapytojas, poetas, mokslininkas Nikolajus Rerichas rašė, kad dabartinis laikas bendraisiais bruožais labai panašus į pasutinį Atlantidos periodą. Toks pat planeto užterštumas, tokie pat melagingi pranašai ir gelbėtojai, tokis pat susiskaldymas ir tautų priešiškumas, tos pačios išdavystės ir dvasios skurdas. Mokslas tapo spekuliacijos ir priešiškumo įrankiu, aukštieji idealai aukojami dėl žemiškųjų gėrybių, klesti savininkškumas, smerkimas, egoizmas, magija, nepakantumas. Visa tai sudaro šalygas katastrofai įvykti.

Baisu, kad daugelis žmonių ir dabar nenori suprasti to, kas darosi. Daugelis net nepagalvoja, kokiu tikslu jie gyvena Žemėje, kame jų egzistavimo prasmė. Kiti įsitikinę, kad turi pilną teisę nebaudžiami prakeikinėti, liežuvauti, teršti erdvę neigiamomis emocijomis ir mintimis. Tretieji sau leidžia būti "dvasios gydytojais", magais, burtininkais, "kontaktuotojais", neturėdami nė mažiausio supratimo apie neišvengiamą atlygi ir išmintingus kosminius dėsnius. Ketvirtieji naikina augalijos ir gyvūnijos karalystę, jaučia malonumą medžiodami ir žvejodami bei kitais "nekaltais" būdais naikindami biosferos gyvius. Penkti šoka ir prekiava šventai įsitikinę, kad dabar atėjo jų valanda. Bet kaip netikėtai krito Babilono bokštai! Didysis Platonas buvo numatęs tą laiką ir sakė: "Nelaukite dienos, kai privalėsite atsakyti už viską. Geriau apsivalykite šiandien".

Susidarė paradoksali situacija. Iš vienos pusės - mes lyg ir suprantame, kiek užteršėme savo planetą, o iš kitos - ir toliau žudome Žemę chemikalais, teršiame vandenį ir atmosferą, statome atomines elektrines, grobuoniškai eksploatuojame ir naukiname biosferą.

Visa laimė, kad mūsų apniukusiomis dienomis pro veidmynystės, žeminimo ir nevalyvumo debesis gyveniman stiebiasi naujo supratimo daigeliai. Negalima tvirtinti, kad viskas blogai. Vystosi nauja evoliucija. Mes stovime ant naujos epochos slenksčio. Apie artėjančią periodą vienokia ar kitokia forma kalba Šventas raštas, visų tautų legendos ir padavimai. Krikščionys laukia antrojo Kristaus atėjimo, budistai - Maitréjos amžiaus, musulmonai - Muntazaro, indusai - Kalki Avataro, žydai - Mesijo. Visur kalbama apie epochą kaitą, apie apsivalymo ugnies atėjimą į Žemę, o nurodomas laikas kaip tik atitinka dabartinių. Visa atmosfera prisipildžiusi artėjančio Naujojo laiko dvelksmo, o tai negali neatnispindėti žmonių sąmonėje.

Vieni teigia, kad Naujasis pasaulis pasireikė valdymo formų pasikeitimui bei naujausias įstatymais. Kiti aiškina, kad būtina suvokti vieną ar kitą mokymą, perduoti valdžią vienai ar kitai partijai, klasei, "išrinktajai tautai" ar vadui. Bet visa tai jau patikrino istorija, o jokių teigiamų rezultatų tai neduoda. Toliaregai teigia, kad Naujoji epocha - gyvenimo sąlygų pagerėjimas, mokslo ir technikos vystymas, bet užmiršta, kad senais metodais nieko pakeisti negalima, kad būtent mūsų technokratinė civilizacija išleido pasaulin atominį džiną ir nenumaldo mai traukia planetą pražūtin.

Naujas pasaulis reikalaus naujo supratimo, naujų formų, naujų žinių visose gyvenimo srityse. "Pati svarbiausia užduotis sintezuoti dvasingumą ir materialumą, individualų su universalium, asmenišką su visuomeniniu... Tik tuomet bus suvoktas žemiškųjų bandymų ribotumas, bus pasiekta sekantis evoliucijos laiptelis. Nauji mokslo pasiekimai, tyrimai, nauji dvasinio pasaulio psichinės energijos tyrimai ir atradimai pareikalaus pa-

žvelgti į dangų. Būtent mokslininkai nurodys teigiamą aukštostos energijos poveikį, nustatys žmogaus energijos privalumus prieš visas kitas energijos rūšis ir akivaizdžiai parodys šio spinduliaivimo kokybinius skirtumus, t. y. moksliškai pripažins dvasinio pasaulio pirmumą. Technikos pasiekimai nepriestaraus dvasiniams kriterijams, o iš čia ir aukštųjų tikslų pažinimas, o tai turėtų pakeisti visą materialiąją prigimtį. Pasikeitusi gamta, pasikeitusi tautos dvasia ir išaiškins geriausias gyvenimo svetainės formas", - sakė didysis mąstytojas N. Rerichas.

Naujos epochos atėjimas neatneš jokių socialinių sukrėtimų ir perversmų. I gyvenimą skverbiasi bendruomeninio gyvenimo idėjos, o tai gali įvykti bet kurioje valstybėje, bet kokioje santvarkoje. Visa tai neneigia jokių buvusių privalumų, nedrebina materialistinio pasaulio pamatų, tiesiog prie gyvenimo pagrindo prideda dvasingumą, t. y. sukuria daug tvirtesnį, nei buvęs, pamatą. Naujoji epocha suderina materialumą ir dvasingumą, o tai ir yra jos naujumas ir didis privalumas.

Reikalingi sąmonės pokyčiai, kad galėtume suvokti tą naujumą, - o tai ir yra sunkiausia ir lėčiausia. Visi mūsų pereinamojo laikotarpio įvykiai, katastrofos, bėdos yra tam, kad sukelty tą pokytį sąmonėje. Tai daroma tam, kad pasisektų žmonėms įrodyti, jog materialusis pasaulis be dvasinio prado yra labai netvirtas ir anksčiau ar vėliau žlugs. Kaip tik todėl Naujųjų epochų pradžios Žemėje buvo lydimos grandiozinių geologinių katastrofų, kurios nušluodavo nuo Žemės paviršiaus visa, kas trukdydavo Naujos epochos atėjimui.

Atlantidos pavyzdys parodo, kad lūžtant senajam pasauliui ypač dvasingi žmonės gelbėjosi ir vėliau davė pradžią naujai rasei, gyvenančiai taikoje, grožyje ir meilėje. Naujos eros pradžią reikia pasitikti bundančia dvasia, paruošta sąmone ir apvalytu mąstymu. Ateinanti era reikalauja žinoti kosminius dėsnius - t. y. kad kiekvieną savo gyvenimo dieną reikia atskleisti visas savo nuostabiasias žmogiškiasias savybes: švelnumą, pakantumą, didvyriškumą, jautrumą, užuojautą, meilę.

Anksčiau užtekdavo 10 Moisejaus priesakų, jei po to prie jų būdavo prijungiamas ant Kalno pasakytas Kristaus pamoksas ir tai padėdavo adekvacių reaguoti į vykstančius pasaulyje įvykius. Dabartinėmis naujojo evoliucijos vingio energetinėmis sąlygomis šių žinių nepakanka. Kad žmonės "išsigelbėtu" šiuo ugniniu periodu, jiems suteikiamos naujos dvasinės žinių, kurias anksčiau žinojo tik pasišventusieji.

Kodėl amžių tąsoje tikrasis žinojimas buvo slepiamas nuo didžiosios žmonių masės? Žemas intelektas, siaura sąmonė nesugebėjo suvokti didžiųjų tiesų. Tai panašu į užtaisyta pistoletą vaiko rankose. Kaip tik Jėzus, žinojęs aukštąjį kosmogoniją, buvo priverstas šias tiesas pateikti, regis, labai paprastais pamokslais, mitais, priesakais. Bet net ir to žmonės nesugebėjo pritaikyti savo gyvenimę. Didieji pasaulio protai jau 20 amžių bando išsiaiškinti Bibliją. Tai pasisekė J. Blavatskajai, gyvenusių XIX a. Ji sugebėjo praskleisti pasaulio religijų paslaptis ir koreikiškai parodyti - visa, ką žmonija gavo religijomis, kultūra, mokslu, sklinda iš Šambalos. Kad ir kaip skaudu, žmonės nemoka dovanoti daugiau žinančiam. Ja labai didžiavosi tik tokie šviesūs žmonės kaip Rerichas bei jo bendražygiai. Belieka džiaugtis, kad 1991 m. JUNESCO paskelbė Baltojo lotoso metais J. Blavatskajos atminimui. Taip kad informacijos apie vykstančius procesus yra. Mums belieka ja domėtis, ją suprasti ir nenusikalsti savo dvasiai - tobulinti ją.

Pagal užsienio spaudą paruošė D. SAVICKAITĖ

VOLZINGE

Kai ežys dar nebuvo ežys

Tuo metu ežys dar buvo paukštis...

Tai buvo nuostabus paukštis, jo stiprus sparnai nuskrai-dindavo jį aukštai į dangų. O ten, danguje, viskas atrodė visai kitaip nei Žemėje. Jei Žemėje dargana, tai danguje vi-suomet švietė saulė, nes visi debesys likdavo apačioje. Juk visai nesunku kažkokius tai debesis palikti apačioje, jei turi sparnus.

Jis dažnai praskrisdavo virš sodybos ir matydavo ten kru-tančius Katiną, Arkli, Kiaulę... Jam taip pagailo jų, kad nu-sprendė pasiūlyti pakilti į beribį ir laisvą dangą, neužterštą kaimo smarve, išlikimo rūpesčiais.

Šis nuostabus paukštis turėjo tvirtus sparnus, bet ar tai ga-lėjo suprasti Katinas? Tuomet, kai tvirtasparnis paukštis pa-sakodavo jam apie beribes dangaus platybes, jis - švelnia-kailis, storulis Katinas - susisukdavo į kamuoliuką ir pri-merkęs akis nepatikliai ir pašaipiai į jį žiūrėdavo.

- O jei lietus, - klausinėjo Katinas, - jei liūtis, audra, per-kūnija ar žaibas?

- Suprask tu, keistuoli! - jaudindavosi Ežys, kuris tuomet dar nebuvo ežiu. - Ten nieko tokio nėra. Jei pakils užtektini-ai aukštai, tai visi šie negerumai liks apačioje: ir lietus, ir audra, ir žaibas.

- Ir žaibas? - tikslinosi Katinas, lengvai išriesdamas savo švelnią kuprą.

- Aišku taip - ir žaibas. Ir audra, ir potvynis.

Kiaulė, visur garsi savo rajumu, taip pat susidomėjo po-kalbiu.

- Galvokim, - pasakė kiaulė, - kad visa tai tiesa, bet jei ten nieko nėra, tai kaip spręsti maisto klausimą?

- Et, aš ne apie tai, - sielvartavo Ežys, kuris dar nebuvo ežiu. - Aš kalbu apie laisvę...

- Apie laisvę? - gracingai dėliodamas kojas pasakė Kati-nas. - Visi mes kalbame apie laisvę.

- Tarp kitko, maitinimosi laisvę taip pat yra viena iš as-meninės laisvės apraiškų, - pasakė Kiaulė, su pasimégavi-mu besiklausydama savo genialios frazės.

Na, o Arklys išreiškė savo nuomonę:

- Tiktai nereikia piktnaudžiauti. Jei šioje veikloje leisi sau viską, tai nejveiksi net trumpiausios distancijos.

- Tarp kitko, kaip jums patiko paskutinės jojimo varžy-bos? - pasidomėjo minkštoje žolėje raivydamasis Katinas.

- Silpnoka, - atsakė Arklys. - Mūsiškiai buvo blogai pasi-ruošę, o dar toks oras...

Apie dangų visi kažkaip užmiršo... Katinas su Arkliu dis-kuatavo apie sportą, na o Kiaulė, smerkusi sportą todėl, kad jis nukreipdavo dėmesį nuo pagrindinės - maisto - proble-

mos, stengėsi pasukti pokalbių praktine linkme. Ežys, kuris dar nebuvo ežiu, ieškojo žodžių, kuriais ypatingai įtikina-mai galėtų nusakyti savo mintį.

- Jūs tiesiog nebandėte, - pasakė jis. - Jei nors kartą pa-bandytumėte skristi, suprastumėte, kas tai.

Visai netikėtai Arklys susidomėjo jo idėja. Tai buvo gry-nai sportinis interesas - ar nebūtų galima panaudoti sparnų sportinėse varžybose?

- Tau gera postrīngauti, o ką daryti mums, kai neturime sparnų?

- O jūs skristumėte?

- Aišku, - atsakė Arklys.

- Ir dar kaip, - atitarė Katinas.

- Visai įmanomas dalykas, - patvirtino Kiaulė.

Ir Ežys, kuris dar nebuvo ežiu, o buvo tiesiog nuostabus paukštis, patikėjo jais ir iš savo sparnų pradėjo trauki-tyti plunksnas.

- Tai tau, Arkly, tai tau, Katine, tai tau, Kiaule.

Jis išdalijo visas savo plunksnas ir liko nuogut nuogutēlis. Pirmas tai pastebėjo Katinas.

- Jūs tik pažiūrekite į jį! - klyktelėjo jis ir pradėjo rai-tytis iš juoko.

Visi pasižiūrėjo ir pradėjo juoktis - ar yra kas juokinges-nio už paukštį be plunksnų!

- O kada jūs skrisite? - paklausė Ežys, kuris tuomet dar nebuvo ežiu.

Visi atsiminė plunksnas. Katinas pradėjo kaišyti jas už ausų ir gérėtis savo atvaizdu artimiausioje baloje. Arklys bėgiojo apskaišęs plunksnomis, bet rezultatas buvo dar pra-stesnis nei tuomet, kai buvo blogas oras, na, o Kiaulė plunksnas kramtė ir galvojo, kad jos nesutvarkys maisto pro-blemos. Visi apsupo paukštį ir pradėjo tyčiotis.

- Na, skrisk į savo dangų, - šaukė visi viens per kitą.

Bet jis negalėjo skristi, nes nebeturėjo plunksnų. Jas iš-dalijo savo artimiesiems, kad ir jie pajustų tą beribį laisvės svaigulį... Arklys pradėjo spardytį jį kojomis, Katinas brai-žę nagais, Kiaulė stumdė knysles... Jis vis krito ir krito, jis nebeturėjo savo tvirtųjų sparnų. Dangus ir žemė maišėsi jo akyse, visa aplinkui tapo pilka mase. Ir staiga pagalvojo - o gal iš tikro dangaus nėra? Yra tik skausmas ir lietus. Gal jie visi iš tikro teisūs?

Va, tuomet, kaip tik tuo momentu, kai užplūdo šios min-tys, Ežys pradėjo virsti į eži. Jis išlindo į tamšią slėptuvę ir niekam nenorėjo rodytis. Jis išmoko išlisti tik temstant, kai jį mažai kas galėjo matyti, o jei tik jį paliesdavo - tuo susi-sukdavo į dygų kamuolėlį. Vietoj plunksnų atsirado dygūs spylgliai, visai nereikalingi danguje, bet kartais taip reika-lingi čia, Žemėje.

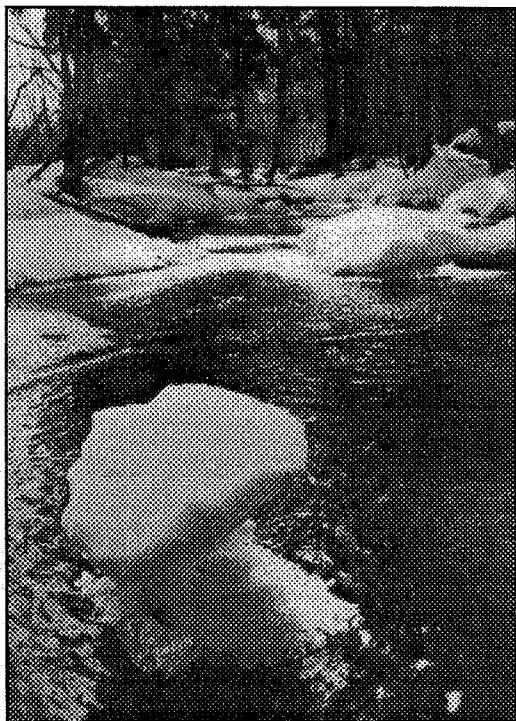
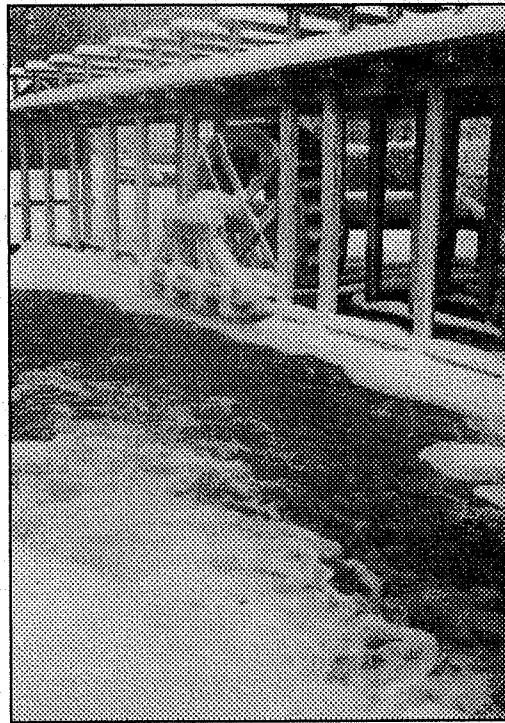
Pagal Krivino pasakas paraše
D. SAVICKAITĖ

Pabusk

Žiema, paklusdama nematomam laikui, vis arčiau ir arčiau glunda prie žemės, slépdama jossios gelmėse savo baltauką nekaltumą. Jauni, nerimstantys pavasariniai vėjai, nešini sugrižtančiu paukščiu balsais ir sodriu bundančios žemės kvapu, svaigina aplinkui visa, kas gyva. Žiemiška melancholija, sukausčiusi gamtą, nejučiom pradeda tirpti, virsdama linksmais ir srauniais upeliais.

Šiam amžinam gamtos jėgų virsmui neliekame abejingi ir mes sustingę savyje. Mus užvaldo noras stebeti, grožėtis ir justi atgimstanti pasaulį, o galbūt išilieti į jo džiaugsmingą, alsuojantį aistra ir meile šokį.

A. SURVILAITĖ

Gavys nubudo

Dar sniegas nenutirpo, o pasidare šilta ir tvanku. Leda pamažu traukėsi ir daugiau vandens nešaldė. Takeliai, kuriais žiemą per ežerą vaikščiojo žmonės, buvo ištirpę. O žuvys plaukiojo, nes negalėjo išbūti nejudėdamos.

Pernykšciai medžių lapai gulėjo ant žemės, o nauji dar buvo neišsprogę. Samanos žaliaavo, kaip ir prieš metus. Rudas vabalas ropojo, nes jam patiko šilta žemė. Žaliaavo žemuogių lapai, nors uogos dar nesirpo. Kuteno blindės, nors jų niekas nelietė. Rymojo akmuo, nežinodamas ką pasakyti. O bitės dūzgė: čia, dabar ir visados.

Aigris

T
O
K
I
A
N
U
O
M
O
N
E

OPTIMISTO PASTABOS

Turbūt ne paslaptis, kad žlugus mark-sizmui-leninizmui, daugelis šalių liko be ideologijos. Tai sukuria laisvą ekologinę nišą. Kai kas bando ją užpildyti katastrofizmo ideologija. Šios ideologijos šaknį ieškoma moksle, dažniausiai paviršutiniškai supras-toje ekologijoje. Iš tikro tų šaknų ten nėra. Kertiniai šios ideologijos akmenys - katastrofiškas žmonių ir jų poreikių tenkinimo di-dėjimas, o iš čia ir gamtinių išteklių trūku-mas, badas, globalios ekologinės katastrofos. Šios naujos ideologijos propaguoto-jai sugeba pamatyti net šios krizės požy-mius.

Pabandykime tai paaškinti iš ekologijos pusės - ne politinio, bet mokslinio supratimo. Ekologijos mokslo pamata sudaro keletas fundamentalių teiginių. Štai kai kurie iš jų:

- gamtoje nėra laisvų ekologinių nišų,
- gyvujų organizmu masė gamtoje dau-giau ar mažiau pastovi.

Pagal šiuolaikinius skaičiavimus ši ma-sė - tai 10^{18} gausame pavidale, "šlapia-me" - keletą kartų daugiau - 10^{30} g laštelių. Ir jau šimtus milijonų metų šios reikšmės praktiškai nesikeičia.

Biomasės augimas ir bet kurios rūšies skaitlingumas yra ribotas. Šio požymio prin-cipas galioja visose srityse - nė vienas pro-cesas negali vystytis iki begalybės. Ši dėsnj suformulavo vokiečių mokslininkas P. Fer-kliaus dar 1838 m. Po šimto metų tai eks-perimentaliai patvirtino G. Gauzė. Dėsnis teigia, kad populiacijos skaitlingumo pakiti-mai praeina keletą stadijų. Pirmojoje sta-dijoje skaitlingumas nekinta, antrojoje au-ga geometrine progresija (tai pagrindė dar Maltusas), trečiojoje viskas stabilizuojasi maksimaliai pasiekta me lygyje. Anksčiau ar vėliau gali ateiti ir ketvirtoji - sumažėjimo stadija.

Pabandykime šiuos samprotavimus pri-takyti biosferos gyvenime. Joje pastoviai vyksta pakitimai, net ir dramatiški. Šiandienos ekologai paskaičiavo, kad mūsų pla-netoje kas valandą išnyksta viena rūsis, per metus - 10000. Jei įsigilinsime - tai nėra taip dramatiška. Toli gražu ne kiekviena rū-sis išnyksta be pėdsakų. Tiksliau pasakius, jų skaičius nyksta žemiau to lygio, kurį sugeba užregistruoti lauko ekologijos metodai. Iš vienos ar kitos pasaulio vietas gau-nama informacija apie atskiras rūsies, bet jos neskaitlingos, jų tiesiog neįmanoma už-fikuoti. Taigi, toli gražu ne 10000, o daug

mažiau jų išnyksta kasmet. Lokalinių ekologinių katastrofų metu žusta daug organizmų. Bet sutinkamai su globalinės ekologijos dėsniais, laisvų nišų gamtoje ne-būna - jos užpildomos. Net pačios didžiausios ekologi-nės avarijos negali juntamai pakeisti biosferos masės. Kai biosferos masė sumažėja vienoje vietoje, tai būtini padidėja kitoje. Štai pavyzdys - šiuo metu Vakarų Europoje labai sumažėjo gyvūnų ir augalų biomasė, bet Rytuose ji padidėjo. Tai apsprendžia ne pasieki-mai, gamtos apsaugos srityje (jos Rytuose beveik nė-ra), o tiesiog tai, kad sustoja gamyklos, silpnas žemės ūkis, o kad žvérių tikrai daugiau, jums paliudys bet kuris medžiotojas ar ūkininkas, kenčiantis nuo jų apsilankymų. Kalbos apie mūsų gamtos sunykimą turi mažai pagrindo. O štai Suomijoje, šalyje garsioje savo ekolo-gine kultūra, medžiotojai pasakys visai ką kita. O ben-droji biomasė Europoje lieka stabili.

Kol kas žmogaus sukurtos katastrofos negali lygintis su gamtos išdaigomis. Jau galima laikyti pripažintu faktu, kad į Žemę periodiškai krenta asteroidai, kardinaliai keičiantys klimatą ir biosferą. Gyvasis pasaulis net ir tuomet nežūva - tiesiog vienus jo pavidalus keičia kiti. Vienos iš tokų intervencijų paslaptis - dinozaurų žūtis, bet juos pakeitė žinduoliai. Taigi gamta nenu-kentejo. Žymiai biomasės pakitimų Žemės istorijoje ne-atsekama. Magmoje užsikonservavę buvusių epochų oro burbuliukai rodo tą pačią sudėtį ir elemenų santykį. Šis santykis nusako fotosintezės, augalų ir gyvūnų kvėpavimo intensyvumą. O jo pastovumas tai, kad apy-kaitos procesai ir biomasė santynai pastovūs. Atitinkamas biomasės sumažėjimas galėjo būti aplėdėjimo metu. Bet ir tai, iš visko sprendžiant, nebuvo katastrofiška.

Gržkime prie Ferkliust-Gauzės tezių. Jie sakė, kad bet kokios populiacijos skaitlingumas stabilizuojasi. Tokiu atveju žmonija neišmirs nei nuo AIDS, nei iš bado - šie teiginiai ekologijos požiūriu yra absurdas.

Skaitlingumo didėjimas - rūšies klestėjimo periodas. Žmogus - vienintelis protinges tvarinys Žemėje, o jis jau keletą tūkstantmečių didina savo skaitlingumą.

Nėra jokios demografinės krizės. Realaus pagrindo badui taip pat nėra. Žmogus - viską valgantis padaras. Ką ir kaip naudoja maistui - tiesiog vietinių tradicijų da-lykas. Žmogaus maistui tik su mažytėmis išimtimis tinka visi gyvūnai ir augalai. Ir kaip tik sugebėjimas val-gyti viską padėjo žmogui apgyvendinti visus kontinen-tus.

Mūsų epocha pagimdė galybę lokalinių krizių. Pati pastebimiausia iš jų - sunkiausia ekonominė krizė bu-vusioje TSRS.

Visa, ką aš pasakiau, jokiui būdu neneigia gamtos apsaugos būtinumo. Aš tik norejau pasakyti, kad šis darbas reikalauja ne politinių lozungų, o tikrų ekologi-nių žinių, blaivaus situacijos vertinimo - laisvo nuo katastrofizmo įtakos.

Pagal užsienio spaudą paruošė
D. SAVICKAITĖ

KAŽKAIP ATVIRKŠČIAI

Kaip ir kiekviename kolektyve, taip ir Aukštaitijos nacionaliniame parke, kiekvienas dirbantis žmogus yra nuostabus tuo, kad yra. Bet dar mieliau, kada jų dažnai visai nepagarsinti pomégiai geba papuošti ir šalia dirbančio, ir ANP besilankančio svečio akį.

Gana įdomus charakterių "komplektas" susėdo 22 kabinete. Jie visi amžinai kažkur skuba, amžinai jų reikalai patys svarbiausi ir sudėtingiausi, amžinai jų neprakalbinsi, nes susidaro nuomonė, kad moteris lyg ir nesugeba prilygti vyrui savo supratimais... Bet gal iš tikro jų tyliaime arba itin dideliu triukšmu pridengtame gyvenime slepiasi kažkas daugiau? Gal tai, ką rašau, ir netiesa, bet juk turiu teisę į savo, kad ir moteriškus pastebėjimus.

Ir kurioj įstaigoj, žmogau, tu dar patirtum tokį malonumą, kad atėjusi į darbą, įstaigos fojė tave pasitiktų nuostabi foto darbų paroda. Šią staigmeną kolektyvui dovanovo Valdas Danilevičius. Tai lyg ir pasakojimas apie jo kelionę į Šiaurę. I labai taurių, šiltų spalvų ir pamatymų Šiaurę. Koridoriuje jis dažnai primeina tolimiausią Žemės žmogų. Bet kai be mintydama bandai ką nors suprasti ir dar pagalvoji, kad šią nuostabią dovaną ANP

kolektyvui Valdas pateikė savo 38-ojo gimtadienio proga (o gal tai pirmosios vienosios jaunystės palydos?), pradėti suvokti, jog tai sala, kuri praplaukiantiems visuomet atsuka statų ir uolėtą krantą, lagūnas palikdama tik... nežinau kam. Tai buvo nuostabi parodėlė, tai buvo nuostabiai nostalgika ir laisva. Va, štai toks, mano akimis, tas nekalbusis vyr. medžioklės žinovas Valdas.

O štai visiška jo priešingybė - vyresnysis inspektorius Zenonas Gruzdys. Jis savo pasaulį dengia triukšmu. Kur jis ten amžinas jomarkas. Bet gal tai taip pat būdas būti? Labai retai kada jį išgirsi šnekant normaliai - be anekdoto ar kokio itin "etnografiško" elemento. Bet tie, kas matė Zenoną grojantį, gal taip ir negalvoja. Gal jis tuomet sako tai, ką nori sakyti. Ne, ne tais momentais, kai parko šventėse jis groja polkas ir valsus. Ir net ne tuomet, kai dainuoja kiekvieno širdžiai mielas ir išprastas dainas. Aš Zenoną grojantį mačiau tik vieną kartą. Tuomet parkas minėjo savo 20-metį. Net negalėjau įtarati, kad šis žmogus gali dovanoti pasauliui tokią muziką. Gal reikalas buvo tame, kad vyrai bandė nurungti vienas kitą kaip tik šioje srityje? Gal tas nuolatinis vyrų potraukis kovoti kartais ir reikalin-

gas, kad jie tiesiog atskleistų? Kaip dar menu - visas tik pasitempė, pirštai lyg bekauliai lakstė instrumento klavišais... Nepamenu, ką jis tuomet grojo, bet tai buvo kalba, tai buvo graži kova, taip, tai buvo tauru, tai tiesiog gaivino po gan įtemptos dienos.

Trečiasis šio kabineto "gyventojas" - inspektorius Vytautas Vilčinskas. Jeigu Valdo nesigirdi, tai Vytauto ir nesigirdi, ir nesimat. Jis kažkaip moka tyliai ir nematomai būti. Tiesiog pati pilkiausia dirvos pelytė. Bet ir čia, šalia šio nematomimo gyvenimo vyksta dar kažkokis kitas, daug gilesnis. Kažkaip visai netycia, būdama svečiuose, apžiūrinėjau šeimininkų namuose esančias paukščių iškamšas. Ir čia man paaškino, kad tai Vytauto darbas. Pasirodo, jų padaryta jau ne vienas šimtas. Didelių ir mažų, pasiekusiu ir nelabai. Kai bandžiu pašnekinti, paaškėjo, kad taip ir liko neigvendinta Vytauto svajonė būti biologu. Gal ir patenkina ši potraukį gamtai dabartinis jo darbas - saugojimas, o gal ir ne...

Vidmantas Kačka šiame kabinete dar naujokas. Nieko išskirtinio, nebūdingo kitiems vyrams, sakkosi, neturis ir nemokas. Tai paaškins laikas.

Va štai toks tas 22 kabinetas - vienas iš daugelio keistokų ANP darbuotojų kabinetų.

D. SAVICKAITĖ

DAR VIENĄ ŠVIESELĘ PARKE

Skorkos pavardę jau daug kas Ignalinoje žino. Matydami jo nuostabius darbus - altorių Kačergiškės bažnyčioje, ant rankos liūdnai parimusius susirūpinusius rūpintojėlius, daugelis išsivaizdavo ganėtinai gyvenimo rūpesčius pažinus, senyvą meistrą. Manau, kad daugelis jau prieš keletą metų žiūrétoje laidoje "Po savo stogu" pamatę jauną vyra, beveik bernioką, gerokai nusteblo. Ir šiandien jis toks pat jaunas, nepasiekęs trečios dešimties, energingas, ieškantis gerumo ir grožio. Iš

kur tas meistriškumas, iš kur toks skausmingas žinojimas?

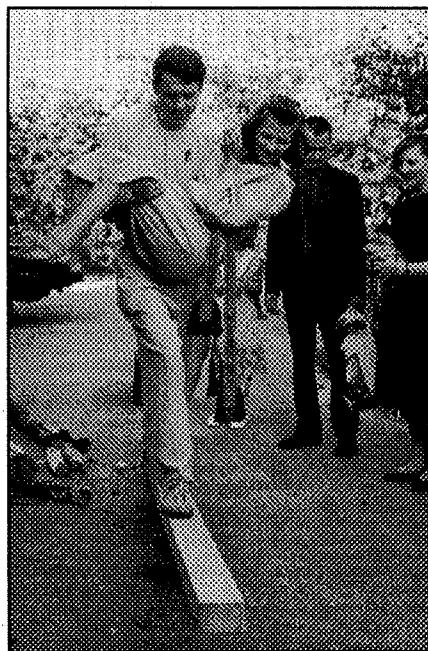
Baigė technikos mokslus. Ilgai ieškojo savęs. Dirbo Viðiškių mokykloje, sukūrė chorą, kuriame giedojo Kauno katalikiškos bendruomenės "Gyvieji akmenys" giesmes. Vėliau choras išsisiskaidė, darbas mokykloje pasirodė neatliepantis dūšiai... bet atrado šviesią moterį, kuri visai neseniai padovanovo dukrą Gabiją. Atsirado daug žemiškų rūpestelių, o bene svarbiausias - kur apgyvendinti ir kaip išmaitinti šeimą. Ir belieka

dėkoti likimui, kad šie žemiški poreikiai atvedė į Aukštaitijos nacionalinių parkų. Jei leis likimas ir jam tikrai skirta toji vieta, jis bus nuolatinis parko gyventojas. Dar viena parko kertelė pasipuoš ryškia šviesele. Bene žaviausia, kad spręsdamas savo žemikuosius rūpesčius, jis ir dvasios reikalų nepalieka. Visa gyvenimą nenusakomai gerbiau žmones, kurie savo žemiskojo kelio ieško tol, kolėi suranda būdą savo materialinius poreikius tenkinti

(Atkelta iš 11 psl.)

nenusikalsdami dvasios poreikiams. Ar Raimondui Skorkai jau pasisekė surasti tą tikrąjį kelią? Jis dar ieško. Raimondui likimas tam davė dar daug laiko. Bet ir tai, ką jis jau nuveikė, ne kiekvienam jo metuose pasiekiamas.

Greičiausia, kaip pats mano, jo tolesni ieškojimai gyvenime bus susieti su drožyba ir šviesos atskleidimu žmonėse. Drožyba jam kaip ir pri-gimtinis šeimos verslas. Pasirodo, tik lenkmečiu jo gentai-

nių pavardė tapo Skorka. Anksčiau ji buvusi Žievys. Tai kur jau čia nuo lemties bepabėgsi... O šviesą širdžiai ir žmonėms teiks dainos ir nuveikti darbai.

Aukštaitijos nacionalinis parkas taip pat saugo vieną jo darbą. Jis tikrai labai savotiškas ir įdomus. Apžiūrėkite jį būdami senovinės bitininkystės muziejuje. Ir manau, kad tai ne paskutinis jo tvarinys mūsuose...

D. SAVICKAITĖ

Gervų šypsenų namai

Kuo toliau, tuo dažniau girdime, kad žmonės iš didmiesčių traukia į kaimus. Vieni grįžta ūkininkauti, antri mano, kad kaime pragyvenimas pigesnis, treti ieško praėjusių dienų žavesio. Tame grįžtančiųjų būryje yra ir tokiai, kurie sugeba viską suderinti ir savo naujai atrasto pasaulio džiugesiu daliantis su kitais. Štai ponai Auguliai Vilniuje gyveno 43 metus ir vistik sugalvojo grįžti į pono Antano Augulio tėviškę, kurios trobesiai jau šimtą metų suskaičiavę. Lyg ir rūmtai nuskambėjo - karvelė mūsų užtrūkusi, o vištelės kiaušinių nededa... O pasirodo, ne ūkininkauti jie į gimtuosius Gaveikėnus grįžo, nors gal ir malonu būtų, jei valdžia buvusių nuosavybę atstatytų...

Nuolat kaime gyvenančiam žmogui daugelis senųjų namų apyvokos daiktų praranda savitumą, regis, tik maišo tos senienos ir taip apkrautoje

troboje. Na, o po ilgesnio laiko grįžus į stabilių kaimo pasaulį, daug kas visai kitaip atrodo. Senieji daiktai stebina akį ir taip norisi su jaunimu savo senuoju žinojimu pasidalinti...

(Nukelta į 13 psl.)

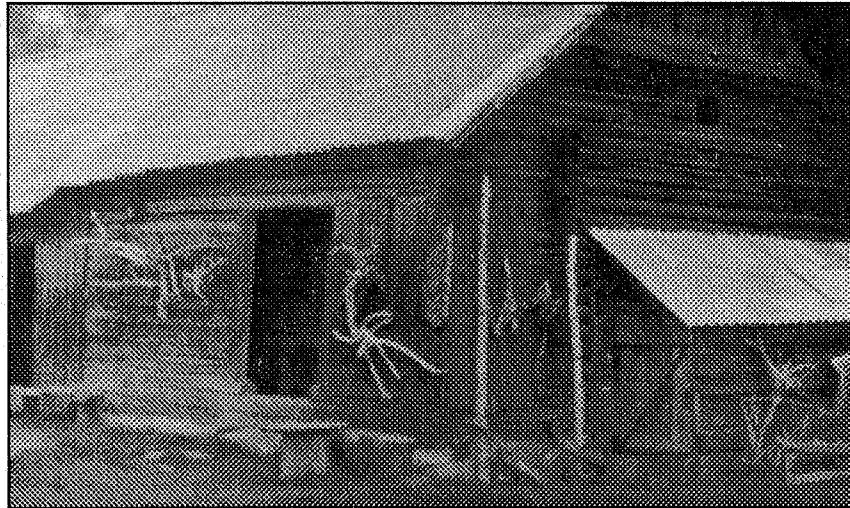

(Atkelta į 12 psl.)

Ponai Auguliai tam skyrė savo antrąjį gyvenimo pusę. Jų daug menantis namas papuoštas gamtos išskaptuotais stebuklais, ežero bangų išskalautais kelmais. Viduje daugybė senų rakandų. Visi jie turi savo istoriją - tiek atsiradimo jų namuose, tiek paskirties. Visa tai, ką ten pamatėme, padabinta ponios Aldonas rankdarbiais, pono Antano išmisilais. Mane labiausiai sužavėjo tai, kad visa, ką šeimininkai rodo atvykusiam, yra jų kasdienio gyvenimo dalis, visa jų šiandienos būtis tvarkoma senųjų daiktų pagalbā. Tai nuostabus senas veidrodis, seni baldai, seni laikrodžiai, senoviniai rakandai... O kai šviesūs šeimininkų veidai įrodinėja, kad šis suolas tikrai laimė nešantis ir būtinai reikia norą sugalvoti, net neprisiverčiau atsistoti - vis kartojau ir kartojau mintyse tą - savajį... Mažasis kaimo miestiečių ūkis tvarkomas motelio pavyzdžiu. Čia gali paragauti tikrų tikriausią lietuvišką bulvinį blynų su spirgučiais, pupu, pamiegoti "penkių žvaigždučių" viešbutyje. Kaip ten tų žvaigždžių skaičius popieriuje - nežinia, bet tiems, kas ten pabuvojo, matyt, tikrai žvaigždės gerus įspūdžius nešé, nes kokių gerų žodžių šių namų lankytojų knygoje galima paskaityti!.. Ir dar kokiomis tik nori kalbomis, ir kokių tik nori rangų...

Šiu namų šeimininkas - tikras Gaveikėnų metraštininkas. Mena jis tuos laikus, kai dar gyveno administracineje zonoje, kai po 10 valandos vakaro nebuvo galima kaime vaikščioti. Tais metais Gaveikenuose gyveno 21 šeimininkas ir tik 4 arklių neturėjo. O dabar tie "atėjonys" daug ką kaime pakeitė... Pameną ponas Antanas ir tuos laikus, kai Palūšen i mokyklą vaikščiojo. Pati pirmoji mokykla buvusi Stasio Dieninio troboje. Buvo ir toks laikas, kai mokytoja Švogžlytė ateidavo į kaimą ir tik pamokų ruošą kontroliuodavo. Pats jis jau mokėsi dabartiniame mokyklos pastate apie 1939 metus pas mokytoją Grybauską. Iš 40 mokinii net 8 buvo iš Gaveikėnų. Bepasakodamas šeimininkas pasigedo žmonos ir taip gražiai jaunatviškai šūktelėjo: "O kur ta mano panelė?!" O ponia Aldona tikra panelė. Metai tik plaukų spalvą pakeitė, o akys žiburiuoja žiburiuoja, rankos šokinėja, lyg niekad pavargusios nebūtų. O ir kraitis lyg tikros jaunamartės. Kiek čia visko primegztą ir prisiuvinėta! Su manimi atvažiavusios moteraitės tik spejo aikčioti ir raštu klausinėti... Čia ir tautiniai rūbai svečiams sutikti, ir abstrakcijos dabarčiai atliepiantčios... Nemanau, kad šių namų šeimininkė praėjo ikebanos mokslus, bet puokštė iš svogūnų pynės?.. Nuostabu, o štai palubų žolinis kirmimas susiraitės... ir dar daug daug visko.

Šalia visų kasdieniškų ir nekasdieniškų darbų darbelių šeimininkai dar suranda laiko ir malda i visus sukvesti. Didelė dalis Gaveikėnų kaimo žmonių dabar pas juos vakarais renkasi pasimelsti.

Žavūs namai, gyvi namai, jauni namai. Jauni savo gyvenimo matymu, savo noru parodyti ir suprasti. Visos kertės šiuose namuose nušviestos kažkokios nuostabios šeimininkų šviesos. Apsilankykite, sušilkite nuo jaunos šeimininkų šypsenos ir senutės kaimo krosnies.

D. SAVICKAITĖ

Kuo nuoširdžiausiai "Ladakalnis" ir jo leidėjai sveikina Mariją Brukšienę-Kriaucūnaitę kovo mėnesį šventusią savo 85-ąjį gimtadienį.

Marijona Brukšienė-Kriaucūnaitė, gim. 1911 03 17.

Istorijų posakaja. Kai vienas turtingas ponas gyvena tik su žmonu. Anys buva labai turtingi. Vaikų neturėja. Nu tai bernų pasiminda del koks gi raikala, jam padiet, padirbėt. Žmona mira, bet anas turtingas lika. Pinigų želūja (gailėjo), niekam neduodava. Auksta turėja. Anas pats mata, kad jam raiks mirt, a pinigų neskiria šitam bernui, katrų turėja. Tarnas nuveja šokiuosan vakari. Būva ti šokiai. Palika jį namie. Bernas ataisis jo nekelia, nuveja klajiman i atsigula. Klajimi guli. Girdi, atašniokia. Tas jau ponas neša pinigus sunkiai su katilu. Šiauduos pakas, velniui paskirs tuos pinigus, auksų tū su katilu. Šitas bernas klausia, kas cia taliau bus, dabojam, saka. Kū anas dabar daris. Anas nežinoja, kad bernas guli, ataisis iš šokių kluoni. Kasa, pakasa, pakasa, gal jau, saka, bus gerai dabar. Saka:

- Tai va šitų katilų paskiriu velniui.

Ę bernas kaip prisklausa, kaip anas jau šite kasa. Saka:

- Ė pinigai kam bus? - plonu balsu saka, - ē pinigai kam bus?

- Tau gi!

Bernas instimietyja (išidėmėjo). Ryta paskieljs, kur jo pakasta. Nu, myslja, kai numirs, tai aisiu pinigų dabol. Nu anas (dvarininkas) pagyvenis kiek i mira.

Tai velniai neduodava daikta, bernui išimt pinigus:

- Mūm katila raikia!

Ataina naktj, lungan duoda stūksint, saka:

- Pasimk graiciu pinigus, aba neduosma ramybes.

Da vienų dienų neja. Anas i pats bija ait naktj. I kitų dienų neja. Vis tiek neduoda ramybes. Tris naktis kiela:

- Išsimk pinigus, mūm katila raikia.

Matai, kad anas nepasakys, pinigai tau.

Anas saka:

- Tau pinigai, - myslja, kad velnias atsišaukia.

Tai kai bernas išsijeme pinigus. Tadu i auksa turėja, i bagotas būva, i velniai nelysda.

A velniai katilų dykų pasijeme.

Užraše ANP etnografas Ž. BULAVAS

MAŽASIS DIDŽIOSIOS ANP EGLĖS PRIEŠAS

Jau visiems nebe naujiena kinivarpu antplūdis i Lietuvos miškus. Kas tos kinivarpos? Kuo jos paverčia gražų žaliuojančią mišką? Lietuvoje žinoma 54 kinivarpu rūsys. Bet dabar pavojingiausia tik viena - žievėgraužiai tipografai. Tai rudi maži 4-5,5 mm ilgio, volelio formos vabalai. Jie įsigraužia po žieve nuo drūtgilio iki lajos. Šios kinivarpos pradeda skraidyti gegužės mėnesį ir puola apsilupias pusamžes ir brandžias egles, nukirstas stambias medžių šakas. Kinivarpu būna viena generacija, bet jei yra palankios sąlygos: ilga, karšta ir sausa vasara, būna ir antra. Nusilpusias egles kinivarpos užpuola ir jas "pribaigia". Taip atsiranda džiūvimo židiniai.

Praėjusią vasarą buvo pažymėtas vienas barelis, kuriame pradėti stebeti kinivarpu pakenkimai eglėms. Barelis parinktas Ažvinčių seniūnijos rezervate, ten kur augo didžioji ANP eglė. 1995 07 05 buvo pažymėta 16 eglų židinio riboje su žaliu mišku. Iš jų viena eglė stebėjimų pradžioje jau metė spyglius ir turėjo žievėje skylučių, kita tik su dvieim skylutėm. Tai reiškia, kad tose vietose įsigraužė vabalai. Visos kitos 14 eglų buvo visiškai sveikos. Medžių buvo tikrinami kas 7-10 dienų. Po mėnesio iš 16 eglų jau 4 buvo matyti kinivarpu buvimo pėdsakai: padaugėjo skylučių, iš vieno medžio nubyrėjo pjuvenos. Rugpjūčio 23 dieną atsirado naujų pakitimų. Keturios eglės kaip buvo, taip ir liko be pakitimų, o dar trijose 3-4 m aukštyje atsirado pasakimų. Tai galėjo būti jau antros generacijos vabalų darbas, bet medžiai nebuvvo labai nusilpę - sugebėjo priešintis: kinivarpu takus užpylė sakais. Rugsėjo 7 dieną atšoko vienos iš eglų, kuri stebėjimų pradžioje jau džiūvo, žievė. Dar dvi eglės gynësi, sakais užpildamos kinivarpu takus. Taigi, iš 16 eglų sveikos liko tik 7. Per rugsėjį - spaļį daugiau pasikeitimų nebuvvo. 1996 04 25 patikrinus bareli, eglės, kurios iš rudens buvo pasakijusios, jau turėjo žievėje po 4-12 skylučių. Ta eglė, kuri buvo nesveika nuo stebėjimo pradžios, jau negyva: nei žievės, nei spyglių. Dar viena eglė, kurioje buvo daugiausiai skylučių, buvo be spyglių ir žievės, - nebegyva. Per metus iš 16 eglų visiškai sveikos liko 7,9 eglės pažeistos kinivarpu, 2 iš jų jau nebegyvos.

To kvartalo džiūvimo židinys apgailėtinės tuo, kad čia auga didžiausia ANP eglė, jos aukštis - 43,5 m. Stovi ji tarp kelių dešimtmeciu išdžiūvusių, apsilupusių eglų. Greit ji liks tik istorija. Kelis dešimtmecius dar bus galima rasti supuvusias jos liekanas. Štai kuo paverčia iš pažiūros niekuo nekaltas mažas vabalėlis milžiniškas 200 metų senumo egles.

A. ČEPONIS,

ANP mokslinis bendradarbis rezervatui

Kodel beržas žino ateitį?

Ant naujagimio kojų ir rankų pirštukų matome linijas. Šios linijos žmogui "išrėžiamos" visam gyvenimui ir tampa žmogaus pasu: nėra žemėje dviejų vienodas linijas turinčiu žmonių. Šia sritimi besidomintys mokslinkai rankos piešinyje gali "perskaityti" polinkį ligoms ir tėvų tautybę. Mokslas apie šias linijas - tik maža dalis hirologijos (hiros - ranka, logos - mokslas, žinios). Net ir žodis chirurgas turi tą pačią šaknį (dirbantis rankomis).

Šio mokslo specialistai teigia, kad linijas rankose "paišo" smegenys. O jeigu taip, reiškia, smegenys priima informaciją iš ateities, perduoda ją delnų linijoms, o šios "susirikiuoja" ir suformuoja prognozuojančių linijų rezginių. Kad smegenys tikrai priima informaciją iš ateities, nesunku irodyti - tai sapnai. Bet argi linijas delne nupiešia smegenys? Juk tam reiktu galybės kanalų, perduodančių komandas delnų molekulėms. Paklauskime - ar numatyti ateiti gali smegenys kaip visuma, ar jose yra organoidai, priimantys tą informaciją? Kad pajėgtume į tai atsakyti, kreipkimės į smegenų neturinčius objektus - ar jie nuspėja ateiti? Tokiais aptariamais objektais, neturinčiais smegenų, galime laikyti augalus ir mikrobus.

Mes žinome gausybę liaudies išminties pavyzdžių. Jei beržas gelsta nuo viršaus - pavasaris bus ankstyvas, jei nuo apačios - vėlyvas ir t. t. Vadinas, informacija apie būsimą orą priima organoidas, reguliuojanties augalo funkcionavimą. Bet kurio organizmo "surentimui" vadovauja chromosomų gi-lumoje paslėpta dezoksiribonukleinių rūgšties molekulė (DNR). Šio spē-

jimo pagrindą patvirtina eksperimentai.

Mūsų kvėpavimo takuose visą laiką gyvena vienaląsciai sutvėrimai - korinobakterijos. Normaliomis sąlygomis jos nekenksmingos, o jei joms kas nepatinka - sukelia difteriją. Atlikus stebėjimus nustatyta, kad praėjus keletui dienų po jų suaktyvėjimo, Saulėje vyksta sprogimai. Tai skamba neįtikinamai - nes koks gali ryšys tarp mažytės bakterijos ir Saulės? Belieka galvoti viena - šios bakterijos gauja kažkokią informaciją apie būsimus sprogimus ir, kad jų populiacija neišnyktų padidėjus radiacijai, jos sparčiai dauginasi.

Išeitų, kad informaciją apie būsimus įvykius gauna DNR. Taigi, žmogaus gemalo molekulėse kaip tik šioji gauna informaciją ir "ispaino" delnus ir pirštus.

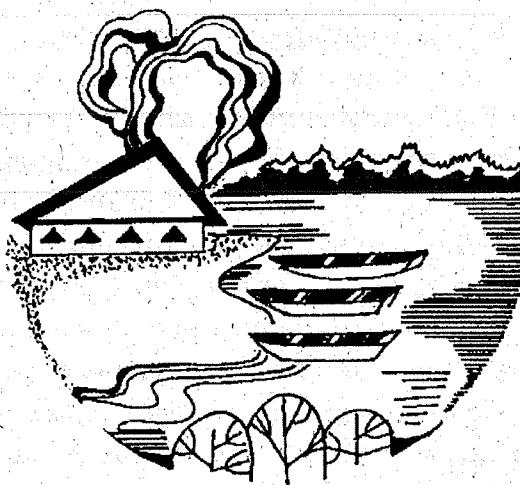
Iš kartos į kartą DNR lytiniai lastelių chromosomose perduodama informaciją apie tėvus, prosenelius ir t. t. Per šią molekulę vaimams persiduoda veido, plauku, akių, figūros, eisenos, iopročiu, polinkiu, ligų panašumas.

Iš korinobakterijų ir augalų DNR molekulų elgesio galima sakyti, kad ji turi ne tik gyvenimą, bet ir protą. Žmogaus aukštosios nervinės sistemos veiklos sritis yra smegenų žievė, sudaryta iš keturiolikos milijardų nervų lastelių - neuronų. Jos įvairios, iš kiekvienos išeina nuo 1 iki 30 ryšių į kitus neuronus. Šiu lastelių gausa vėl verčia galvoti. Bendras ryšių kanalų skaičius smegenyse apytiksliai yra 200 milijardų. Mokslas nustatė, kad DNR molekulė turi 600 milijardų ryšių kanalų. Tokiu būdu daug didesnė tikimybė, kad masto ne smegenys, o DNR molekulė. Ir jeigu protas gime smegenyse, tai tuo labiau jis galėjo atsiraisti ir DNR.

Teorinių tyrimų rezultatai teigia, kad DNR molekulė yra ne objektas, bet subjektas, turintis protą ir sugebantis priimti informaciją iš ateities.

Pagal užsienio spaudą paruošė
D. SAVICKAITĖ

AUKŠTAITIJOS NACIONALINIS PARKAS

TURIZMO JR REKREACIJOS CENTRAS

PASLAUGŲ KAINOS VIENAI PARAI 1996 M.

Dvivietis dviejų kambarių numeris su vonia, WC 80 Lt

Dvivietis kambarys su vonia, WC - 46 Lt

Nakvynė vienviečiame kambaryje vasariniame namelyje 5 Lt.

Nakvynė 2-3-viečiame kambaryje vasariniame namelyje - 9-10 Lt.

Nakvynė apšildomame korpuše dviviečiame kambaryje 10 Lt

Nakvynė apšildomame korpuše triviečiame kambaryje 9 Lt

Nakvynė apšildomame korpuše keturviečiame kambaryje 7 Lt

Valties nuoma parai 9 Lt, valandai - 2 Lt.

Stalo tenisas 1 valandai - 1 Lt

Slidės su batais parai - 2 Lt, 1 val. - 0,60 Lt

Garinė pirtis 1 val. - 25 Lt, vakarui - 80 Lt

Ekskursijų vadovas 1 val. - 10 Lt

Instruktorius žygui 1 val. - 3,20 Lt

Nuomojamas turistinis inventorius

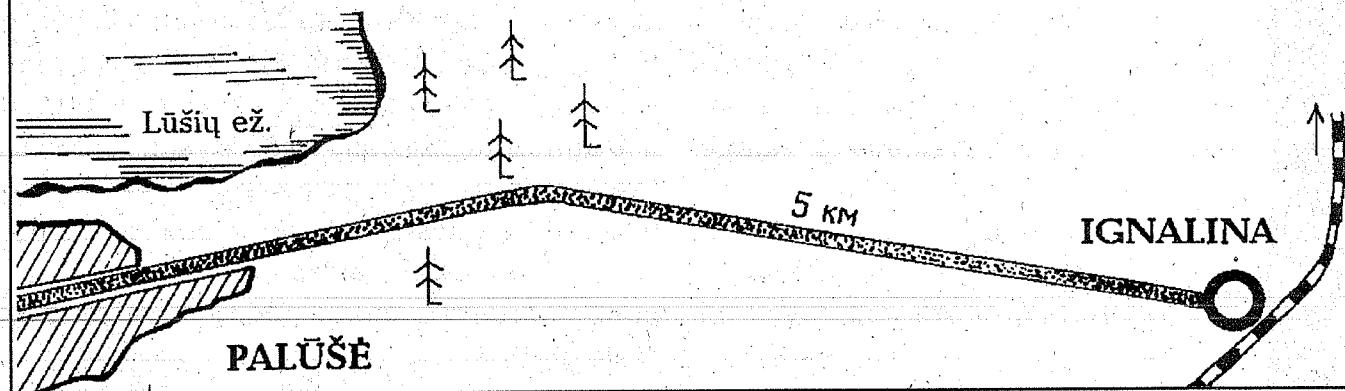

Nuomojamos patalpos konferencijoms, seminarams, vestuvėms ir kt. renginiams

Parduodami vienkartinio naudojimo indai

Tel. 8 - 229 52891, 47430, Palūšė

Adresas: Palūšė 4759 Ignalinos rajonas, Aukštaitijos nacionalinio parko direkcija, leidinys "Ladakalnis".
Redaktorė D. Savickaitė
Dailininkė I. Šimonienė
Nuotraukos A. Panavo, B. Šablevičiaus, A. Čeponio.
Leidėjas: Aukštaitijos nacionalinio parko direkcija.
SL 516a.

Rinko, maketavo ir spaustino
UAB "Utenos spaustuvė",
Kauno 33, Utena.
Telef. Nr. 54787.
1996 m. Užsak. Nr. 1469. Tiražas 1000 egz.
Kaina sutartinė.